

כתב אישום על אלימות במשפחה

למרבה הצער, עבירות אלימות במשפחה מהוות תופעה שכיחה בישראל, כאשר חלק גדול מהמקרים כלל אינם מדווחים ומגיעים לידיעת הרשויות. על מנת להתמודד עם התופעה ולנסות לצמצמה נוקטת מערכת המשפט חומרה יתרה עם עבירות אלו, דבר המתבטא בהתייחסות ספציפית אליהן בחוק העונשין וכן בחוק למניעת אלימות במשפחה. יחד עם זאת, עקב מורכבות הנושא והשלכותיו על התא המשפחתי, קיימות גם אפשרויות להימנעות מהרשעה ומענישה, על ידי טיפולים שיקומיים ותסקירי מבחן.

מהן עבירות אלימות במשפחה?

חשוב להבין שכאשר מדברים על עבירות אלימות במשפחה הכוונה אינה רק למעשים פיזיים כמו הכאה, צביטה או דחיפה. למעשה, על פי החוק מדובר בשורה ארוכה של פעולות העלולות להסב נזקים גופניים ונפשיים לבני התא המשפחתי, בין אם מדובר בילדים, בבני הזוג או בסבים. לדוגמא, ישנם מקרים רבים בהם האלימות מקבלת אופי של שליטה כלכלית, באמצעותה אחד מבני הזוג גורם לתלות גדולה של השני ומצר את צעדיו, כגון איסור על יציאה מהבית, איסור על התנהגויות מסוימות, או דרישת הנאות. גם אלימות מילולית כגון השפלה, איום וקללה נחשבת לעבירה, ולצידה אלימות מילולית בה אין משתמשים בהכרח במילים קשות אך עדיין פוגעים בצורה חוזרת ונשנית ברגשותיהם של אחרים. יחד עם זאת, החוק אינו מתייחס באותה החומרה לכל סוגי העבירות, כאשר החמורות ביותר הן אלו המערבות מעשים אלימים מבחינה פיזית, ויותר מכך אלימות בעלת אופי מיני.

שיקולי בית המשפט

כאמור, עבירות אלימות במשפחה עלולות להוביל לענישה חמורה, החל ב- 4 שנים על תקיפה וכלה ב- 20 שנים על עבירות מין. יחד עם זאת, בית המשפט בוחן כל מקרה לגופו ומפעיל מספר שיקולים שבין תגמול, הרתעה ושיקום. לדוגמא, ככל שהמעשים חמורים כך תהיה גם הענישה קשה, אך מעשים קלים אינם מבטיחים התייחסות מקלה. כמו כן, במידה שמדובר במעשים חוזרים ונשנים יטה בית המשפט לגזור עונשים המשקפים גמול עליהם, ומאידך אם מדובר בעבירה ראשונה הנטייה היא לעונש מרתיע וחמור יחסית למעשה. בנוסף, בית המשפט מתייחס לשורה ארוכה של היבטים אישיים ומשפחתיים, כגון שאיפה לשמור על אחדותו של התא המשפחתי, נכונות להפריד את המשפחה לטובת שמירה על חבריה, והיעדר עבר פלילי.

שירות המבחן ושיקום

במידה שהנאשם מביע חרטה על מעשיו ומעוניין לשנות את דרכיו, עשוי בית המשפט להורות על ביצוע תסקיר מבחן על ידי שירות המבחן. זאת כאמור, מתוך ראיית טובת המשפחה וחשיבותו של הנאשם לחבריה למרות מעשיו הקשים. בתסקיר עשויות להופיע המלצות להפחתת והקלת העונש, או אפילו למניעת הרשעה, ובית המשפט בהחלט נוטה לקבל המלצות אלו. במקרים דומים עשוי בית המשפט עצמו להחליט על הימנעות מהרשעה, ובמקומה יטיל תקופת מבחן שבמהלכה ישתתף הנאשם בטיפולים ייעודיים למניעת אלימות. כלומר, מן הנאשם נחשבים הרישום הפלילי, ההרשעה וכמובן שהייה מאחורי סורג ובריוח, והוא זוכה להזדמנות חשובה להתמודד עם בעיותיו ולטפל בהן.